

Handledarguide: Stadskompassen

Stadskompassen är ett pedagogiskt spel som synliggör hur människor prioriterar värden när samhällsbeslut kräver kompromisser. Det finns inga rätt svar – resultatet är en beslutsprofil som går att diskutera, jämföra och reflektera kring.

- Tränar konsekvenstänkande i verklighetsnära dilemman
- Synliggör värdeprioriteringar utan partietiketter
- Skapar underlag för diskussion om demokrati och medborgarskap

Vad Stadskompassen är (och inte är)

Stadskompassen är konstruerat för att utforska hur människor fattar beslut i komplexa samhällsfrågor. Det mäter inte fakta- eller samhällskunskap i form av rätt/fel. I stället är varje fråga ett dilemma där flera lösningar är rimliga, men där olika värden prioriteras olika.

- Ett reflektionsverktyg
- En diskussionsstartare
- En modell för värdekonflikter och kompromisser
- Inte ett prov
- Inte ett partitest
- Inte en värderingsdom över individen

Lärandemål

- Beskriva hur samhällsproblem ofta saknar enkla lösningar
- Identifiera vilka värden som står i konflikt i ett dilemma
- Resonera kring konsekvenser för olika grupper i samhället
- Reflektera över hur legitimitet, tempo och trygghet påverkar beslut

Metod: hur frågorna är designade

Frågorna bygger på vardagsnära samhällsscenarier där varje alternativ ger både vinster och kostnader. Poängen är att deltagaren ska känna konsekvenserna i vardagen, inte bara förstå dem teoretiskt.

- Inga neutrala val – varje alternativ har en tydlig baksida
- Alla beslut är blandningar – varje alternativ aktiverar flera karaktärer samtidigt
- Konsekvenser i vardagen – feedback ges som vardagskänsla

Poängsystem och logik

Varje svarsalternativ kopplas till flera karaktärer. Två är alltid dominerande, eftersom de bär beslutets kärnlogik.

- 2 poäng = dominerande värden
- 1 poäng = närvarande värden
- 0 poäng = inte centralt
- Resultatet blir en profil över flera val, inte en etikett från en enskild fråga

Varför karaktärer?

Karaktärerna är inte personlighetstyper utan värdeorienteringar. De används för att synliggöra vilka värden och beslutslogiker som aktiveras när människor tvingas välja mellan ofullkomliga alternativ.

Jungianska arketyper

Arketyper beskriver återkommande mänskliga sätt att orientera sig i osäkerhet och komplexitet – till exempel behov av ordning, relation, mening, kontroll eller förändring. I Stadskompassen används arketyperna inte för att beskriva individens personlighet, utan för att synliggöra vilka grundläggande drivkrafter som aktiveras i beslut.

Medborgarroller

Medborgarroller beskriver hur individer relaterar till samhället och det gemensamma: systemtillit, omsorg om andra, ifrågasättande av makt, pragmatisk problemlösning och delaktighet i processer.

Politisk praktik utan partietiketter

Karaktärerna speglar beslutslogiker som ofta återkommer i kommuner och organisationer. Politiska partier kan bära flera av dessa egenskaper samtidigt, i olika styrka och kombination. Stadskompassen undviker partimärkning för att synliggöra de underliggande värdena bakom beslut.

Karaktärerna – kort översikt

- Styraren – tydlighet, ordning, snabb handling
- Arkivarien – evidens, långsiktighet, systemlogik
- Bäraren – omsorg, trygghet, social stabilitet
- Spegelbäraren – helhet, empati, flera perspektiv
- Maskmakaren – legitimitet, förhandling, process och samförstånd
- Narrstrategen – friktion, humor och kritiska frågor
- Brännaren – handlingskraft och kraftfull förändring
- Pragmatikern – det som fungerar här och nu
- Skeptikern – ifrågasättande och riskmedvetenhet

Förslag på upplägg i klass (15–45 min)

- 15 min: individuellt spel + kort reflektion
- 30 min: spel + smågruppsdiskussion + helklass
- 45 min: spel + diskussion per fråga + kort skrivuppgift

Diskussionsfrågor

- Vilket värde prioriterade du oftast?
- Vilken konsekvens var svårast att leva med – och varför?
- Finns det val som känns bra på kort sikt men riskabla på lång sikt?
- Var uppstod konflikt mellan individ och kollektiv?
- Hur förändras ditt svar om du tänker på en annan grupp?

Bedömning / examination (om ni vill)

Stadskompassen kan användas som underlag för resonemang, inte som resultat i sig.

- Kort reflektionstext

- Argumentationsuppgift
- Jämförelse av två profiler

Sammanfattning till handledare

Stadskompassen gör det lätt att prata om komplexitet utan att fastna i partipolitik. Deltagaren möter dilemman där varje val har en tydlig vardagskonsekvens. Karaktärsprofilen visar vilka värden man tenderar att prioritera när kompromisser är oundvikliga.